

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. IV. An Fides actualis sit ad Salutem Necessaria?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

Quaest. IV. An Fides actualis sit ad salutem Necessaria? 145

Ratio sumitur, partim ex infallibilitate Dei revelantis, à qua objecta etiam aliàs contingentià, quò ei verè substant, sumunt eatenus maximam immutabilitatem; partim ex supernaturalitate, ipsius fidei habitualis, vel auxilii supplementis defectum habitus, & consequenti firmà adhesionem ad rem creditam.

Dico III. Fides est certior scientiis notitiis. Est etiam communis Doctorum; et si non omnes conveniant in modo explicandi. Colligitur ex Scriptura: nam ratione summæ certitudinis fidei Apostolus 2. Cor. 10. dixit: *In captivitate redigenti omnem intellectum in obsequium Christi*, scilicet per fidem. Quo loco vult Apostolus significare, quòd fides efficiat, quòd quis abneget omnem rationem & evidentiam, quæ aliquo modo videtur doctrinæ fidei adversari. Et ad Galat. 1. ait: *Licet nos aut Angelus de celo Evangelizet vobis, præterquam quòd Evangelizavimus vobis, anathema sit.* Ubi docet nobis ita adhærendum rebus fidei, ut nulla ratio vel auctoritas quantumvis gravis ab iis credendis possit nos dimovere.

Accedunt Patres, Chrysostomus & Basilus præc. Conclus. relati. Adde aliud ejusdem Basilii in illud Psal. 115. *Credidi propter quod locutus sum, dicentis, fidem invitare animum, imò & persuadere ad confessionem præcunctis rationalibus methodis.* Item illud Augustini l. 7. Confess. c. 10. *Audio . . . & non erat proferus unde dubitarem, faciliusq; dubitarem vivere me, quam non esse veritatem, quæ per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur.*

Ratio sumitur ex summa infallibilitate motivi fidei, quod est Summa veritas revelans, cuique magis implicat subesse falsitatem, quam mediis creatis aut lumini naturali, quibus aliæ cognitiones nituntur; cui accedit infallibilitas ipsius habitus infusi, qui nequit efficere assensum non subsistenti revelationi innixum. Huic porrò certitudini cognitionis adjuncta est pariformis certitudo adhesionis, quæ tanta est, ut fidelis paratus esse debeat, prout etiam paratus est, negare potius veritates, quantumvis appareant evidentes, quam dimoveri à credendis iis, quæ per Ecclesiam credenda proponuntur.

Fatendum nihilominus fidem esse subjectam incidentibus dubitationibus (quas tamen Fidelis voluntariè fovere nequit) & tentationibus contrariis, quibus ipsa interdum subvertitur de consensu voluntatis; idque ratione in evidentiâ, quam motiva credibilitatis non causant, ideoque intellectum non cogunt, sicut medium scientificum: quamvis sint talia, ut mysteriis ita propositis prudenter adhiberi possit & debeat firmissimus ac summâ veracitate dignus assensus, atque adeò cum firmitate (ut sic dicam) appetitativa veritatum fidei ob respec-

tum divinæ auctoritatis revelantis, cujus nomine & tamquam dicta ejusdem adeò creditur, proponuntur. Unde hæc firmitas adhesionis roboratur per piam affectionem, ac insuper divinam motionem.

Dices, saltem assensus hujus disjunctivæ, *Deus est Trinus, vel non est Trinus*, apparet certior assensu fidei de hac, *Deus est Trinus*; idque ratione evidentissimi principii: *Quodlibet est vel non est.* Resp. Neg. Ass. Certitudo enim prioris assensus solum est naturalis, at certitudo & necessitas objecti fidei est sublimior, ut pote fundata in veracitate Dei. Neque principium allegatum quatenus naturaliter evidens, est fundamentum fidei: non enim ideo assentior determinatè uni parti, & dissentio parti contradictoriæ, quòd lumen rationis ostendat Deum non posse simul esse Trinum & non Trinum, sed alterutrum tantum; verum quia Deus revelavit veritatem hujus, Deus est Trinus; hoc ipso autem simul revelavit falsitatem contradictoriæ.

QUÆSTIO IV.

An Fides actualis sit ad salutem Necessaria?

SUPPONO fidem actualem non esse necessariam ad salutem parvulis baptizatis ante usum rationis morientibus: hi enim fidei actualis incapaces salvantur per fidem, & charitatem habituales seu gratiam in baptismo acceptam. Quam non nisi novo peccato mortali (cujus sunt incapaces) possunt amittere. Qui etiam suscepto baptismo, etsi actum credendi non habeant, inter fideles computandi sunt juxta Tridentinum sess. 7. can. 13. de Baptismo. Idem est de adultis in infantia baptizatis, qui antequam committant peccatum mortale, ex hac vita decedunt, etsi nullo actu fidei elicito, ratione invincibilis ignorantie aut inadvertentiæ. Quæstio itaque est de adultis peccatoribus, qui ut salvi fiant, debent per actus proprios se disponere ad justificationem.

De his porrò certa doctrina tradit actum fidei supernaturalis eis esse omnino necessarium necessitate (quam vocant) medii ad justificationem, & per consequens ad salutem. Pro quo

Nota necessarium censerî necessitate medii, sine quo finis, v. g. justificatio & salus, obtineri omnino nequit, saltem de lege ordinaria, quantumvis inculpabiliter omittatur: necessarium autem necessitate præcepti esse, ad quod ex præcepto quis obligatur, peccaturus, & gratiam, si habet, amissurus, si culpabiliter non impleat. Unde quod excusat ab obligatione præcepti (uti ignorantia invincibilis, vel impotentia) tollit quoque hanc necessitatem, sic saltem, ut non

29. Immo est certior scientiis à cognitione.

31. An disjunctiva ex cōtradictorie sit certior unâ parte revelatâ.

32. Qui salvari possint sine fide actuali per habitum.

33. Adulto peccatori fides actualis non necessaria est necessitate medii. Qui hæc necessitas distinguitur à necessitate præcepti.

30. Cur magis vacillamus in dubiis incertis subjectis quam a seorsu evidentiis.

ut non noceat, etsi non impleatur. Secus est, dum est necessitas mediæ. Unde parvulum in utero mortuum non juvat baptismi impossibilitas, ut non damnetur.

34. Probatur assertio ex Scriptura.

Probatur Assertio ex Scriptura, ad *Hebr. 11. Sine fide impossibile est placere Deo.* Ubi est sermo de adultis eorumque fide actuali; de qua mox subditur: *Credere enim oportet accedentem ad Deum.* Cujus quoque fidei exempla de Abel, Enoch, Abraham & aliis antiquis Patribus profert Apostolus, per ea necessitatem credendi in ordine ad placendum Deo confirmans. Quam necessitatem etiam alibi inculcat. Probatur II.

Tridentino.

ex *Tridentino sess. 6. c. 6.* ubi requirit fidem ut dispositionem ad justificationem. Et *c. 7.* vocat Baptismum Sacramentum fidei, sine qua, inquit, nulli unquam contingit justificatio. Et *c. 8.* ait: *Fides est humana salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis: sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum ejus consortium pervenire.* Probatur III. ex communi consensu Patrum. Nobis sufficit illud *Augustini Serm. 38. de Temp. Fides est humana salutis initium. Sine hac nemo ad filiorum Dei consortium potest pervenire; quia sine ipsa nec in hoc sæculo quisquam justificationis exequitur gratiam, nec in futuro vitam possidebit æternam.* Plura alia testimonia *Augustini, Irenæi, Basilii, Ambrosii & Leonis* vide apud *Valentia disp. 1. de fide q. 2. punct. 2.*

Et consensu Patrum.

35. Sententia opposita refertur & censuratur.

Oppositum tenuit *Soto l. 2. de Gratia c. 11.* primum Impressionis Venetæ (ipso teste in seq. Edit. in qua idem retractat) censens adultos, quibus numquam Evangelium est prædicatum, posse justificari solâ cognitione Dei naturali, si habeant supernaturalem actum amoris Dei. Immo nec hunc requirit *Vega l. 6. in Tridentinum c. 20.* Quorum doctrina acriori centurâ notatur à Theologis; adeo ut *Snarez disp. 12. sect. 2. n. 5.* dicat esse errorem in fide, Alii dicant esse hæreticam. Pro quibus nihilominus.

Scripturam adstruere necessitate fidei majorem quam baptismi unde colligatur.

Dices I. Scriptura urgens necessitatem fidei posset intelligi de necessitate in re aut voto; prout constat intelligendam Scripturam, quæ inculcat necessitatem Baptismi *Joan. 3.* Resp. Neg. Ass. nam modus loquendi, junctus dictis Conciliorum & Patrum, omnino id convincit de fide; non autem de baptismo, quem in necessitate posse suppleri per contritionem charitate perfectam ipsamet Ecclesia & Patres conformiter ad alias Scripturas declarant. Nec apparet, quis actus assignari posset, ut suppleret instar voti defectum omnis fidei, quæ est initium & fundamentum omnis justificationis.

36.

Dices II. Apostolus ad *Rom. 1.* dicit Philosophos justè esse damnatos, eò quòd cum naturaliter cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt: ergo secundum Apostolum habuerunt sufficientem

cognitionem ex naturalibus ad glorificandum Deum; prout oportuit ad salutem. Resp. Neg. Conf. Apostolus enim tantum docuit, quòd Philosophi illi per cognitionem naturalem potuerint honorare Deum, & idololatriam, ac cetera vitia cõtra naturam deferere; quod quia non fecerunt, potuerunt impedimentum gratiæ ulteriori, & traditi sunt in reprobum sensum. Vide *Estium in d. cap.*

Dices III. Ad *Rom. 2.* dicitur: *Gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legibus sunt, faciunt.* Et immediatè præmissum dicit quòd *factores legis justificabuntur:* ergo illa cognitio naturalis poterat sufficere ad justificationem. Resp. Neg. Conf. Nam intelligendo hunc locum cum *Cajetano* & aliis de Gentibus fide carentibus, non significat Apostolus, Gentes omnia quæ legis sunt, sive totam legem naturalem implevisse, sed aliquid ex lege: & hoc sufficiebat ad intentum Apostoli, ut nimirum ostenderet legem naturalem esse scriptam in cordibus hominum, & non esse opus lege scriptâ. Unde quòd præmittit, factores legis esse justificandos, necessariò consequenter intelligi debet de iis, qui totam legem per gratiam Dei adeoque non sine fide observant. Intelligendo autem cum *Augustino* variis locis, *Prospero, Fulgentio* (quos sequitur *Sasbouth, Estium* aliique complures) de Gentibus fide imbutis, sive Christi adventum præcesserint, sive secuti sint, manifestum est, non excludi fidem & gratiam mediatoris, sed solum legem scriptam, sine cujus adminiculo Gentes legem implent naturaliter, id est, ex natura per gratiam reparata (ut exponit *Augustinus lib. de Spiritu & Lit. c. 27.*) adeoque duce lumine naturalis rationis, junctâ gratiæ fidei, absque magisterio Legis scriptæ. Et hoc modo factores legis justificantur, partim justitiam primam comparando, partim augendo, partim (quod juxta *Augustinum* est scopus Apostoli) faciendo, ut justii judicentur & habeantur apud Deum.

Dices IV. Hinc sequeretur ignorantibus invincibiliter mysteria fidei deesse media sufficientia ad salutem. Resp. Neg. Sequenter autem his ex bonitate Dei media sufficientia non desint Vide *Tract. de Grat. disp. 3. q. 5.* Dico, *Ex bonitate Dei:* nam justè potuisset illos Deus sine omni medio in barathro culpæ derelinquere, etsi ex misericordia cupiat etiam hos salvare.

Dices V. Potest quis per dilectionem Dei super omnia, vel perfectam contritionem salvari: hanc autem posset quis elicere cum gratia Dei, etsi præcedat sola nõticia naturalis Dei summè boni, & per peccatum offensi. Resp. posse peccatorem salvari per actum dilectionis & contritionem perfectæ, sed supernaturalis: hunc autem elicere nequit de lege ordinaria sine prævia directione fidei supernaturalis, ut

Philosophi gentiles non fuerunt sufficienti nõticia ad glorificandum Deum salutariter.

37.

Explicatur illud Apostoli ad *Rom. 2.* Gentes naturaliter ea quæ legis sunt faciunt.

38.

Actu vero nuntatis in pernaturalis præquiri a. ut patet

pernaturalis de lege ordinaria.

patet ex Scriptura & Tridentino relatis, ubi indubiè est sermo de fide supernaturali. Congruentia est, quod cum justificatio sit adoptio in statum supernaturalem filiorum, deceat præcedere supernaturales dispositiones in intellectu & voluntate, per actus fidei, poenitentiae; quodque actus voluntatis supernaturalis ut condigne & supernaturaliter in objectum tendat, exigat proportionatam tendentiam & propositionem ex parte intellectus.

39. Esi non repugnet de potentia absoluta, aliquem sine fide supernaturali justificari.

Dixi, de lege ordinaria: nam non apparet repugnantia, cur si Deus omnipotens vellet, non posset in primis adultus justificari sine fide supernaturali, uti & sine proportionato actu voluntatis. Deinde cur requisito actu voluntatis supernaturali, non posset is absolute elici sine prævio actu supernaturali intellectu. Congruentia enim allegata procedit, suppositis relatis, nec alioquin negans per illum convinceretur. Denique eti foret necessarius actus supernaturalis intellectu, posset absolute dari quædam supernaturalis cognitio Dei distincta à fide.

40. Opinio assertiva sufficiens de facto notitiam gratiam ex creaturis hauriam referunt.

Immo Ripalda apud Lugo d. 12. de fide sect. 1. fufè disputat pro ea doctrina, quod de facto fides strictè dicta fundata in revelatione Dei non requiritur ad justificationem, sed posset sine ea justificari quis per notitiam Dei hauritam ex creaturis (quam gratuitam & supernaturalem censet) & consequentem amorè supernaturalem Dei. Et quamvis fateatur se nil definire, satis tamen (inquit Lugo) indicat quantum in sententiam illam propendat, & quantum probabilitatis ei tribuat.

Reprobatur.

Nihilominus ipse Lugo sup. & sect. 2. merito illam refutat, & argumenta Ripalda fufè solvit. sect. 3. Breviter autem refutatur ex eo, quod Scriptura & Concilia manifestissime loquantur de fide strictè dicta. Quæ communis est istius vocis, etiam in Ecclesiasticis Conciliis & Scripturis, usurpatio. De ea (inquam) loquuntur, quam peccatores ex auditu concipientes, libere moventur in Deum, credentes vera esse quæ divinitus revelata & promissa sunt, ut loquitur Tridentinum sess. 6. c. 6. explicans dispositiones ad justificationem.

QUESTIO V.

Quorum Fides sit Necessaria necessitate Medii?

41. Quæ fides explicita, quæ implicita.

NOTA I. Fidem mysteriorum, aliam esse explicitam, quæ nempe cognoscuntur ipsa in terminis, seu secundum se; v.g. Deum esse unum in natura, trinum in personis, Christum esse natum &c: aliam implicitam, quæ cognoscuntur mysteria non secundum se, sed tanquam involuta seu contenta in alio, v.g. in aliqua ratione ge-

nerali. Sic cum explicite creditur, quidquid dixit Dei Filius, quidquid credit Ecclesia, quidquid continetur in Scriptura &c, implicite creduntur omnes particulares veritates à Christo revelatæ, ab Ecclesia creditæ, in Scriptura contentæ &c. In ipsa quoque fide explicita sunt gradus: nam alia est confusa, alia distincta. Una quoque est confusior vel generalior altera: una distinctior altera.

Nota II. Curatores animarum indubiè obligari ad instruendos homines in omnibus iis, quæ juxta probatorum Auctorum sententias sunt necessaria scitu necessitate medii. Etsi enim juxta aliorum probabilis doctrinas pauciora requirantur, indeque proveniat solamen aliquod de possibili salvatione pleraque ignorantium, liberiorque dissimulatio circa confessiones & absolutioes præteritas cum ignorantia hujusmodi peractas: tamen si reverà rigidiores sententiæ sint veræ, probabilitas laxiorum non proderit, quin ignari maneat sine justificatione, & que adeo salute. Et planè longè utilius instituerentur coram plebe, etiam in oppidis sæpe parum instructa, Conciones catecheticæ, quàm aliæ, in quibus subtilizantur loca Scripturæ, & conceptus ac discursus captum plebis excedentes proponuntur; prout tamen frequenter fieri videmus. Prædictæ porò obligationi satisfiet, si curent sibi commissos instrui in iis, quæ noscuntur esse scitu necessaria, saltem necessitate præcepti, quibus abunde continentur quæ vel probabiliter sunt necessaria necessitate medii. His Notatis.

42. Notandum curatoribus animarum pro praxi in presentia materia.

Certum in primis esse debet, fidem explicitam Dei, sub ratione ei propria & à creaturis distinctivâ, puta Entis increati, ceterorum Creatoris, fuisse omni tempore necessariam: numquam enim potuit adultus justificari, nisi accedendo ad Deum pro venia, idque per dilectionem Dei aut poenitentiam. Et hæc ratione generaliter verum est, quod ait Apostolus ad Hebr. 11. Credere oportet accedentem ad Deum, quia est. Quare contra, fidem omnium illorum esse necessariam, circa quæ versari debeat actus voluntatis necessariò prævius ad justificationem. Ad hanc porò extra Sacramentum requiritur per se loquendo contritio perfecta, quæ videlicet est detestatio peccati tamquam supremi mali, seu quatenus est offensa Dei tamquam Summi boni; adeoque exigitur noxia de peccatis, quod sint offensa Dei, quodque is peccatis offendatur. Attamen quia poenitentia formalis non ita quovis casu est necessaria, quin sine ea posset quis justificari per amorem Dei super omnia, consequenter in casu extraordinario videtur (ut Varii advertunt) fieri potuisse, quod quis ignorans Deum peccatis offendi (uti si esset peccatorum immemor) si cum gratia Dei eliceret

43. Fides explicita Dei semper fuit omnino necessaria.